

Til: Instituttstyret

Fra: Instituttleder

Sakstype: V-sak

Møtesaksnr.: 69 /2019

Møtenr. 9 /2019

Møtedato: 05.12.2019

Notatdato: 27.11.2019

Arkivsaksnr.:

Saksbehandler: Bjørn Olav Utvik/Ragnhild Rebne

Budsjett 2020

Instituttstyret skal som øverste organ ved instituttet vedta instituttets årsbudsjett. UiOs hovedprinsipp for økonomistyring er rammestyring i et femårig rullerende perspektiv. Dette betyr at instituttet skal gå i tilnærmet balanse i femårsperioden.

Tildeling fra fakultetet og øvrige inntekter

Fakultetsstyret har vedtatt å tildele instituttet 56,2 millioner før fordeling av rekrutteringsstillinger. Dette er en økning på ca. 2,6 millioner (4,9 %) sammenlignet med 2019. Med rekrutteringsstillinger finansiert av fakultetet, er tildelingen på 71,7 millioner, som er en økning på 0,56 millioner (0,8%).

Ca 3 millioner er tildelt ekstraordinært i 2020 og kan ikke forventes til neste år. Avbyråkratiserings- og effektiviseringskuttet (0,5% av tildelingen fra UiO) tas i sin helhet på fakultetssekretariatet i 2020, mens forventede kutt i langtidsperioden vil fordeles på institutt.

I tillegg til fakultetets tildeling har instituttet disponible inntekter i form av nettobidrag (frikjøpsmidler og overhead) fra de eksternt finansierte prosjektene. Nettobidraget er ventet å bli ca. 9,7 millioner i 2020, ca 1,7 millioner mer enn i 2019.

Budsjett 2020

Hovedtiltak

Forslagene til budsjettposter for 2020 baserer seg på en videreføring av tidligere praksis med noen justeringer i tråd med regnskapstall hittil i år, planer og innspill fra faggruppene og diskusjon med instituttstyret. Tabellen nedenfor viser satsninger/hovedtiltak i 2020, sammenlignet med regnskap 2018 og prognose for 2019.

Tiltak	Regnskap 2018	2019 - prognose	2020 - budsjett
Forskning			
100001 Forskningsstøtte	1 194 197	349 000	420 000
100729 Frie midler til forskning (FRIPRO)		450 000	1 067 000
150002 Småforskmidler	830 045	939 000	430 000
350000 Forskningsstøtte (personkoder/forskningsgruppe)	1 039 892	700 000	350 000
400000 Forskerutdanning	556 475	300 000	350 000
Øremerkede midler til forskning - basis	573 503	992 000	586 000
HUMEVAL - ekstern finansiering		600 000	1 750 000
900022 Likestillingstiltak, vit.ass støtte	63 603	263 000	419 000
Sum forskning	4 194 112	4 330 000	4 953 000
Undervisning			
600025 Tiltakspakke studiekvalitet og omstilling	887 185	720 000	700 000
610147 MUSKUL	702 668		
610148 EKUL	486 421		
610151 MES	212 999		
640000 Undervisning annet (timelærere)	468 251	400 000	500 000
646001 Undervisningsmaterieell(bøker osv.)	35 424	100 000	100 000
645014 Studentmobilitet	56 642		
682000 Faglig-sosiale tiltak st.progr.	88 616	252 000	250 000
690000 Eksamen	160 574	305 000	300 000
Sum undervisning	3 098 780	1 777 000	1 850 000
Annet			
730073 Norsk folkeminnesamling	89 755	101 000	100 000
800015 Instituttseminarer (inkl. julebord)	95 771	150 000	150 000
890007 Diverse faglig	375 748	300 000	350 000
900001 Kontorhold	299 141	200 000	200 000
900004 Ombygging og vedlikehold	388 449	90 000	90 000
901000 IT-tiltak	387 445	500 000	300 000
990100 Personalopplæring for administrativt ansatte	102 545	50 000	50 000
Sum annet	1 738 854	1 391 000	1 240 000

Forskning

- Det settes av 360.000 til vitenskapelig assistanse knyttet til faggruppeledere (100001)
- Av småforskmidler settes 320.000 av til utviklingsarbeid i faggruppene/faggruppepotter (150002)
- Av Individuelle forskningsmidler settes 250.000 av til flat støtte, med 5.000 pr FVA (350000)
- Det settes av 250.000 til søkbare potter (1000001, 150002, 350000)
- Det settes av 350.000 til forskerutdanningen, til seminar, midtveisevalueringer og utgifter til bedømmelse og disputas (400000)
- Tildelte frie midler til forskning (FRIPRO-støtte) i 2019 overføres med 1.067.000

- Tildelte øvrige øremerkede UiO-bevilgninger til forskning i 2019 overføres med 586.000
- Tildelte eksterne midler (HUMEVAL) til videre utvikling av forskningsmiljøer utgjør 1.750.000 i 2020
- Tildelte Likestillings- og mangfoldsmidler i 2018 og 2019 overføres med 339.000 til vit.ass-støtte og 80.000 til norskopplæring (900022)

Utdanning

- Det settes av 700.000 til tiltak for å redusere frafallet og øke gjennomføringen på studieprogrammene (600025)
- Det settes av 500.000 til timelærere ved vikarbehov (640000)
- Det settes av 100.000 til innkjøp av pensumlitteratur og utgifter til kompendieproduksjon (646001)
- Det settes av 250.000 til faglig- sosiale tiltak for programstudenter. Dekker utgifter ved semesterstart, div. aktiviteter og avslutninger, samt reisestøtte til feltarbeid (682000)
- Det settes av 300.000 til utgifter til eksterne sensorer og diverse utgifter knyttet til eksamen

Annet

- Det settes av 100.000 til Norsk Folkeminnesamling, NFS (730073)
- Det settes av 150.000 til instituttseminarer, inkl. julebord (800015)
- Det settes av 350 000 til diverse faglig, herunder utgifter i forbindelse med bedømmelse av søkere til vitenskapelige stillinger og opprykk (890007)
- Det settes av 290.000 til diverse driftsutgifter. Dette inkluderer kontorrekvisita, kontormøbler og div. vedlikehold (900001 og 900004)
- Det settes av 300.000 til innkjøp av IT-utstyr (901000)
- Det settes av 50.000 til kompetanseutvikling og seminar for administrativt ansatte

Resultatbudsjett 2020 og langtidsprognose 2020-2024

Det foreslåtte budsjettet gir et isolert resultat for 2020 på ca. 6,8 millioner i merforbruk. Akkumulert resultat for 2020, som inkluderer overført saldo fra 2019, er estimert til et merforbruk på ca. 8,1 millioner.

Sum of Beløp Art overført-innt-kost	Artsrapport styringskart	År							Grand Total
		2019	2020	2021	2022	2023	2024		
Inntekter	Ramme	-50 183 730	-52 471 665	-49 899 336	-53 950 533	-55 706 791	-56 869 446	-319 081 501	
	Ekstratildelinger 2019	-1 887 439						-1 887 439	
	Faglige prioriteringer	-4 439 761	-6 027 921	-5 653 889	-4 728 101	-4 291 553		-25 141 225	
	Karriereløpsprogram	-100 000	-303 163	-100 000	-50 000			-553 163	
	Fra andre enheter	-1 288 250						-1 288 250	
	Rekrutteringsstillinger	-14 784 000	-13 794 983	-9 819 667	-7 298 000	-4 331 333	-237 332	-50 265 315	
	Salgs- og leieinntekter	-1 179 000	-50 000	-50 000	-50 000	-50 000	-50 000	-1 429 000	
Inntekter Totalt		-73 862 180	-72 647 732	-65 522 892	-66 076 634	-64 379 677	-57 156 778	-399 645 893	
Personalkostnader	Fastlønn vit. og adm. ansatte	43 729 516	43 991 236	43 176 807	42 307 760	41 516 479	41 345 604	256 067 402	
	Fastlønn rekrutteringsstillinger	9 508 463	9 567 037	6 525 717	4 689 589	2 475 985	147 820	32 914 611	
	Fastlønn faglige prioriteringer	1 608 150	2 390 172	2 244 226	1 820 923	1 693 581		9 757 051	
	Feriepenger, AGA og pensjon	24 787 557	25 576 082	23 596 650	22 095 889	20 699 489	18 830 348	135 586 014	
	Offentlige refusjoner	-2 000 000	-1 500 000	-1 240 000	-1 240 000	-1 240 000	-1 240 000	-8 460 000	
	Timelønn og honorarer	1 008 240	1 573 220	1 087 808	824 413	824 413	824 413	6 142 507	
	Andre personalkostnader	433 515	1 443 779	1 574 551	1 649 042	1 622 084	509 446	7 232 418	
Personalkostnader Totalt		79 075 441	83 041 526	76 965 758	72 147 616	67 592 031	60 417 631	439 240 002	
Driftskostnader	Andre driftskostnader	1 473 143	1 403 000	1 303 000	1 343 000	1 343 000	1 343 000	8 208 143	
	Kjøp av tjenester	260 000	160 000	160 000	160 000	160 000	160 000	1 060 000	
	Kurs, konferanser og reiser	3 579 867	4 278 000	3 172 306	3 473 396	3 158 000	2 153 000	19 814 569	
Driftskostnader Totalt		5 313 010	5 841 000	4 635 306	4 976 396	4 661 000	3 656 000	29 082 712	
Investeringer Totalt	Investeringer	620 000	370 000	370 000	370 000	370 000	370 000	2 470 000	
Nettobidrag eksterne prosjekter	Egenandel	10 594 080	13 629 189	14 228 921	11 526 075	8 075 530	7 442 181	65 495 977	
	Frikjøp	-10 024 107	-12 474 920	-12 360 964	-10 599 604	-9 046 166	-7 241 438	-61 747 199	
	Overhead	-8 598 635	-10 915 426	-11 474 746	-9 475 913	-7 039 214	-6 369 551	-53 873 486	
Nettobidrag eksterne prosjekter totalt		-8 028 662	-9 761 157	-9 606 788	-8 549 442	-8 009 850	-6 168 808	-50 124 707	
Overført fra i fjor	Overført fra i fjor	-1 892 485						-1 892 485	
Overført fra i fjor Totalt		-1 892 485						-1 892 485	
Totalsum		1 225 125	6 843 637	6 841 383	2 867 935	233 504	1 118 045	19 129 629	
Akkumulert resultat			8 068 762	14 910 145	17 778 080	18 011 584	19 129 629		

Langtidsprognosen viser et akkumulert merforbruk på 19,1 millioner i 2024. Hovedgrunnen til den negative utviklingen er rammekutt parallelt med en økning i personalkostnadene. Bevilgningen fra fakultetet i 2020 har en ekstraordinær økning som ikke er ventet å fortsette. Fra 2022 slår resultatmidler fra ERC-prosjektene tydelig inn og øker forventet ramme.

Det er knyttet stor usikkerhet til prognosene. For sammenligning av instituttets langtidsprognoser i lengre perspektiv se tabell under.

Sammenligning av langtidsprognoser											
	viser regnskapstall, med unntak av 2019, som er prognose.										
Akkumulert resultat											
ÅR	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
2020						1 225 125	8 068 762	14 910 145	17 778 080	18 011 584	19 129 629
2019					-1 892 485	3 382 345	8 872 503	11 238 912	10 693 315	8 752 708	
2018				-7 818 611	-6 497	5 369 188	9 349 278	11 857 808	13 189 740		
2017			-13 661 866	-6 877 004	-3 743 471	-2 672 129	-1 023 941	1 097 054			
2016		-15 244 848	-11 239 649	-6 920 053	-3 734 351	-2 034 259	-578 686				
2015	-6 913 851	-8 346 627	-6 241 394	-2 768 421	-628 611	-594 851					

De siste fire årene har resultatene vært fra 1 til 2,4 millioner bedre enn budsjettert.

Handlingsrom framover

Tross usikkerheten prognosene er beheftet med, står det klart at balansen mellom inntekter og utgifter må rettes opp. Her vil vi peke på noen viktige faktorer i så måte:

Øke inntekter

Studiepoeng

Avlagte studiepoeng er grunnlaget for størstedelen av instituttets basisbevilgning (i 2020 86 prosent når rekrutteringsstillinger og FPIII ikke regnes med). Dette skjer dels via departementets resultatfinansiering, dels via HF's fordelingsmodell (studieplasser).

Departementets resultatmidler har såkalt åpen ramme, det vil si at jo mer poeng vi produserer jo mer penger får vi, etter en bestemt sats pr. studiepoeng. Basis er et treårig tilbakeskuende snitt, det vil si at bevilgningen for 2020 er basert på resultater i årene 2016-2018. Her er det ingen vekting for dyrere tilbud, som våre språkfag, men masterpoeng teller 50 prosent mer enn bachelorpoeng. Vi får også uttelling fra departementet for avlagte grader, men dette utgjør foreløpig en mindre del (5 prosent av IKOS basisbevilgning i 2020).

Studieplasmidlene fra fakultetet er også basert på studiepoeng, her i et *fire*årig tilbakeskuende snitt, altså for 2020 basert på resultater 2015-2018. Her er det ikke snakk om åpen ramme, men om en fordelingsnøkkel for gjenværende midler til fordeling etter resultatmidler, rekrutteringsstillinger og (andre) øremerkinger. Vår uttelling i et gitt år vil da være avhengig av vår *andel* av totalt produserte studiepoeng på fakultetet i den aktuelle fireårsperioden. De vil også være avhengig av omfanget av øremerkinger i det året det gjelder. I fakultetets fordelingsmodell vektet visse studier som anses å kreve større undervisningsinnsats pr. studiepoeng. Av våre fag vektet kinesisk, japansk og arabisk med faktor 2, og hindi, tyrkisk og persisk med faktor 1,5 – dvs. at de utløser hhv. 100 prosent og 50 prosent mer midler enn ikke-vektede bachelorpoeng. Alle masteremner vektet med faktor 2.

I bevilgningen for 2020 mottar vi samlet 15,7 millioner i resultatmidler for utdanning. Dersom vi klarte å stabilisere produksjonen 10 prosent høyere, ville vi etter tre år motta 1,5 millioner mer årlig. Samme år mottar vi 28,8 millioner for studieplasser. Her er regnestykket mer komplisert, fordi det er avhengig av flere faktorer, særlig hvordan de andre instituttene produserer. For å øke her må vi oppnå bedre resultater enn de andre, slik at vår andel øker. Det ligger da også en risiko for at vi kan tape bevilgninger hvis andre øker og ikke vi.

Å øke inntektene via økt studiepoengproduksjon er et arbeid med lang horisont før det kan gi uttelling av betydning. Det er likevel høyst nødvendig å legge vekt på, fordi det påvirker en så stor del av økonomien vår, og fordi det uten et målrettet arbeid er fort gjort at resultatene svikter.

Det er i hovedsak to faktorer vi kan søke å påvirke: rekruttering og gjennomføring.

For rekruttering til BA er det vanskelig å målrette kampanjer fordi det er uklart hvilke grupper vi skal sikte mot. Det er likevel viktig at presentasjonen av tilbudet på nettet er så informativ og så attraktiv som mulig. For rekruttering til master kan vi gjøre mye ved mer systematisk å promotere tilbudet overfor våre egne bachelor-studenter. Samtidig må vi styrke informasjonsarbeidet utad, særlig internasjonalt for de engelskspråklige gradene våre.

Der det kanskje er mest å hente med utgangspunkt i dagens situasjon er å få til at flere gjennomfører (mer av) studieløpene sine. Det vil både gi flere studiepoeng og flere avlagte grader. For å oppnå dette må vi

både arbeide med kvaliteten i selve undervisningen og med tydeligere sammenheng mellom de ulike komponentene innen studieretninger og program, så vel på bachelor som på master.

Det er et strukturelt problem for IKOS at en så stor del av studietilbudet vårt er knyttet til vanskelige språkfag der studentene starter uten forkunnskaper i språket. Vi har god søkning til de fleste av språkene. Vi har over det siste tiåret hatt fokus på å løfte kvaliteten på undervisningen og vi driver i dag en høyt spesialisert undervisning. Men dette gjør at det kreves betydelig større lærerressurser pr. studiepoeng enn i de fleste andre av fakultetets tilbud. Som vist til over tas dette høyde for i fakultetets interne fordeling. Men i departementets resultatfinansiering (som kanaliseres videre fra UiO til HF) er det ingen HF-fag som får vekting ut over grunnsatsen. Dette er både urimelig og lite i takt med Humaniorameldingens vekt på «språkberedskap for fremtiden». Vi må i samråd med fakultetet arbeide for en revisjon av nåværende finansieringsmodell, slik at de vanskelige språkfagene (og andre dyre HF-fag) får en økt vekting. Inntil så skjer bør UiO innføre slik vekting i sin egen fordeling.

Eksternfinansiering

Vi har gjennom de siste åra hatt stor suksess med å skaffe ekstern finansiering av forskning (og noe til undervisning) til instituttet. Dette har økt instituttets disponible midler ad to veier: for det første har vi fått økte nettobidrag fra eksterne prosjekter. For det andre gir EU-finansierte prosjekter, der vi nå har 3 ERC Starting Grant, store resultatinntekter (i øyeblikket 78 øre pr. krone), som begynner å slå inn fra budsjettåret 2021 (her er det også et treårig tilbakeskuende snitt som danner basis). Det må være en målsetting å opprettholde nivået på ekstern finansiering, men vi kan vanskelig planlegge for å øke det. Det er også vanskelig å se for seg at 3 ERC-prosjekter skal være en normal tilstand. I langtidsprognosen har vi ikke lagt inn forventning om nye ERC-prosjekter, men vi har estimert 1,5 nye NFR pr år.

Det er for øvrig flere usikkerhetsmomenter knyttet til inntjening fra den eksterne virksomheten, som:

- Valutakurs
- Forskyvninger i ansettelses
- Godkjenning av kostnader for EU-prosjekter
- Satser for resultatmidler

Redusere kostnader

Med 19 millioner i akkumulert merforbruk i langtidsperioden må vi også se på kostnadssiden.

De to siste årene har vi redusert kraftig budsjettavsetningene til faggruppens årsplantiltak: fra 2,1 mill. i 2018 til 1,3 mill. i 2019 til 0,7 mill. i 2020. Samtidig har vi halvert potten til faggruppene fra 640 000 i 2018 til 320 000 i 2020. Å redusere avsetninger til faglig utviklingsarbeid ytterligere fra nivået for 2020 er vanskelig uten å ødelegge mulighetene for å drive kvalitetsutvikling innen kjerneområdene og derav sikre fremtidige inntekter. Etter 2021 har vi ikke lenger HUMEVAL-midler tilgjengelig. Da vil det selv med det nåværende kostnadsnivået være svært trange rammer for tiltak, selv om vi aktivt vil søke å hente inn institutt-eksterne midler til å støtte utviklingsarbeidet.

Lønnskostnader og stillingsplan

Den store kostnaden i budsjettet er knyttet til lønn. I 2020 utgjør totale personalkostnader 83 millioner, hvorav personalkostnader til faste vitenskapelige og administrative stillinger (som ikke er finansiert av FPIII) utgjør 62,5 millioner.

Fast vitenskapelig ansatte – To uventede vakanser i 2019 er ikke erstattet i langtidsbudsjettet. Det er heller ikke lagt inn noen av de ønskede, ubesatte stillingene fra stillingsplanen.

Administrasjon – Antallet administrative stillinger videreføres på dagens nivå (15 stillinger), men behovet for vikarer og erstatning ved vakanser vurderes fortløpende.

Rekrutteringsstillinger – HF har tildelt IKOS 4 nye stipendiatstillinger i 2020. En av stillingene er lyst ut.

Slik situasjonen er nå går vi mot store merforbruk de neste to årene selv med kostnadsutt og betydelige bidrag fra eksterne prosjekter

Langtidsprognosen peker mot et akkumulert merforbruk på 19,1 millioner ved utgangen av 2024. Utgangspunktet ved utgangen av 2019 ser ut til å bli et akkumulert merforbruk på 1,2 millioner, altså noe nær balanse. I følge langtidsprognosen er det primært i årene 2020-2022 at det store merforbruket genereres med isolerte merforbruk på 7,0 mill. i 2020, 6,8 mill. i 2021 og 2,6 mill. i 2022 – til sammen 16,4 mill. i løpet av tre år. Deretter er prognosen bedre, med et merforbruk på 0,2 mill. i 2023 og 2,0 mill. i 2024. Om fakultetet skulle beslutte å ikke lansere en ny runde med faglige prioriteringer fra og med 2024 vil IKOS i 2024 kunne ha et isolert mindreforbruk det året, fordi det da vil være mer til fordeling til instituttene.

Veien videre

IKOS har over flere år arbeidet systematisk med tiltak som skal sikre framtidige inntekter. Et hovedredskap har vært våre årsplaner som hvert år inneholder så vel fellestilltak som tiltak innen hver faggruppe. På forskningssiden har fokuset vært på å dyrke fram forskningsinitiativer med sikte på å søke ekstern finansiering. Dette har gitt svært gode resultater i innvilgede søknader både fra NFR og ERC. Publiseringen har også vært i kraftig vekst. På studiesiden har vi hatt fokus på å styrke det sosiale miljøet rundt studiene, å styrke og synliggjøre arbeidslivsrelevansen, og å løfte kvaliteten på studietilbudet ikke minst gjennom bedre integrerte studieløp der både faglig innhold og tilegning av ferdigheter utgjør en tydelig helhet på tvers av de enkelte emnene. En sentral hensikt her har vært å bedre gjennomføringen, for å øke studiepoengproduksjonen og få flere fram til ferdig grad. Også her vi sett resultater, med en klar framgang fra 2015 til i dag. Selv med en vanskeligere økonomiske utsikter har vi fortsatt å gjennomføre og videreutvikle disse tiltakene. Dette har vi løst ved å realisere tiltak for lavere kostnader, som for eksempel å erstatte overnattingsseminar utenfor Oslo med dagsseminar uten overnatting i byen, fortrinnsvis i UiOs lokaler.

Det vi ikke kan klare er å oppnå budsjettbalanse i kommende langtidsperiode ved å redusere driftskostnader. Men for å gjøre situasjonen håndterlig vil det være sterkt ønskelig med et tiltak fra fakultetets side som kan redusere det store merforbruket i 2020-2022. IKOS har blitt tilført 3 stipendiatstillinger for tilsetting i 2020, som vi til nå ikke har utlyst. Dersom fakultetets samlede måltall for rekrutteringsstillinger er oppfylt vil vi be om at vi kan motta bevilgningen for disse stipendiatene, men uten å ansette, slik at vi bruker tildelingen til å redusere merforbruket. Det ville gi en anslått reduksjon av merforbruket med 9 millioner. Sammen med tiltakene og satsningene diskutert over ville dette bringe oss avgjørende mye nærmere budsjettbalanse i 2024.

Med sikte på å oppnå en bærekraftig finansiering av IKOS framover ønsker vi i samråd med fakultetet å analysere nærmere instituttets økonomi opp mot finansieringsmodellen, ikke minst hvordan den slår ut for vår studieportefølje og ressurskrevende språkfag.

Forslag til vedtak:

Budsjettet for IKOS 2020 vedtas

Vedlegg:

Budsjettnotat fra fakultetet